

ТОПАРЫҚ ЭРОЗИЯСЫ

Минажова
камелия

Тақырыбы: Топырақ эрозиясы

Дәрістің мақсаты: Топырақ эрозиясының туындау себептері мен түрлері туралы мәліметтермен таныстыру.

Қарастырылатын сұрақтар:

1. Топырақ эрозиясы
2. Эрозиямен күрес жолдар
3. Топырақтағы ластағыш заттардың нормалары.
4. Топырақ-тіршілік ету ортасы

"Эрозия" термині латынның erodere — бұзу деген сөзінен алынған. Эрозия дегеніміз топырақ жабынының су, не желмен шайылуы, бұзылуы.

Бұл кезде топырақтың ең құнарлы қабаты бұзылады: топырақ түзілу процесінің жүру жылдамдығы шамамен 0,5-2,0 см/100 жыл болғанда қалыңдығы шамамен 18 см болатын осы қабаттың табиғи жолмен түзілуіне 1400-7000 жыл қажет болған болар еді, бұл қабаттың жойылуы кейде 20-30 жыл, тіпті кейде бір ғана қатты жауған жаңбыр, не шаңды дауыл нәтижесінде болуы мүмкін.

- **Қалыпты эрозия**— ормандыжерлер мен шөптесінөсімдіктердіңтопырағындажүреді. Олөтежайбайқалып, нәтижесіндебұзылғантопырақабатытопырақтүзілупроцестерініңнәтижесі ндебіржылдақайтақалпынакелеалады.
- **Жылдам эрозия**— табиғи өсімдіктер дүниесі жойылып біткен, топырақтың табиғи ерекшеліктері ескерусіз пайдаланылған территорияларда байқалып, бұл эрозия өте тез жүреді. Кең таралған эрозиялардың түрлері: жазықтық, сызықтық, дефляция, ирригациялық, өндірістік (техногендік), абразия, жайылымдық.
- **Жазықтық эрозия** — тау беткейлеріндегі жоғары горизонттағы топырақтардың жаңбыр, еріген қар суларымен шайылуы.
- **Қалыпты эрозия**— ормандыжерлер мен шөптесінөсімдіктердіңтопырағындажүреді. Олөтежайбайқалып, нәтижесіндебұзылғантопырақабатытопырақтүзілупроцестерініңнәтижесі ндебіржылдақайтақалпынакелеалады.
- **Қалыпты эрозия**— ормандыжерлер мен шөптесінөсімдіктердіңтопырағындажүреді. Олөтежайбайқалып, нәтижесіндебұзылғантопырақабатытопырақтүзілупроцестерініңнәтижесі ндебіржылдақайтақалпынакелеалады.